

Alojz Rebula v razredu leta 1960

Dvakrat Rebula

V. M.

Alojz Rebula nas je pri svojih osemdesetih letih spet prijetno presenetil z novim romanom Zvonovi Nilandije. Hkrati je založba Mladika iz Trsta izdala Rebulov zbornik.

»Alojz Rebula, ki ni 'tržaški pisatelj', kakor ga radi naslavljajo nepremišljeni časniki v slovenskem tisku, temveč je svetovni pisatelj v pristnem goethejanskem pomenu te sintagme, pišoč v enem najbolj izbranih jezikov, saj je malenkost vedno znamenje izbranosti, razmišljajoč po grško, discipliniran po rimsko, verujoč palestinsko, čuteč slovensko, resničen, pravičen in dejaven občečloveško.« Tako je tega našega velikega pisatelja in misleca v Rebulovem zborniku, ki je izšel ob pisateljevi osemdesetletnici, označil njegov dolgoletni znanec Vinko Ošlak.

V zborniku je objavljenih enajst prispevkov, v katerih ugledni raziskovalci in kulturniki pišejo o Rebulovem življenju, predvsem pa njegovem literarnem delu. Helga Glušič je podala splošen prerez Rebulovega življenja in dela. Marija Pirjevec je vzela v pretres duhovno razsežnost pisateljeve proze. Rebulovo globoko navezanost na antični svet sta osvetlila akademik Kajetan Gantar in Jadranka Cergol. Biblijske in mitološke teme pisateljevega opusa je preučil Igor Škamperle. Jože Horvat je predstavil dva formalna vidika oziroma načina pisanja dnevnika (Rebula je znan tudi

po svojih zelo zanimivih dnevnikih). Nada Đukić se je podala v analizo psiholoških novel Alojza Rebule. Majda Artač Šturman je analizirala novelo Kraljica Venus iz zbirke Arhipel. Diomira Fabjan Bajc je predstavila svoja čustva ob branju Rebulovega romana V Sibilinem vetru. Martina Ožbolt je prispevala študijo o romanskih elementih v pisateljevem romanu Nokturno za Primorsko. Posebna vrednost zbornika je bibliografija Rebulovih del in navedba literature o avtorju in njegovih delih, ki s svojo obsežnostjo zgovorno priča o Rebulovem orja-

škem opusu. Zbornik je obogaten tudi z dokumentarnimi fotografijami iz Rebulovega življenja od mladostnih let do danes.

Urednica zbornika prof. Lojzka Bratuž je v spremni besedi zapisala, da Rebulov opus razkriva »samobitno umetniško osebnost, pisatelja, ki suvereno in prodorno obravnava izbrano tematiko in ki je v svojih pripovednih delih, esejistiki in dnevniških zapiskih neponovljiv. V njegovem pisanju je veliko mi-

line pa tudi ostrine, veliko senc pa tudi svetlobe, vere in upanja, ljubezni in zvestobe. Vseskozi svobodni besedni ustvarjalec išče resnico in ji podreja vse drugo, je svetovljanski in obenem slovenski, grški in obenem prešernovski. Pokončen kot človek in kot umetnik.«

Nov Rebulov roman Najnovejši Rebulov roman Zvonovi Nilandije – za prejšnjega Nokturno za Primorsko je dobil nagrado kresnik za najboljši slovenski roman v letu 2005 (oba je izdala Mohorjeva družba iz Celja) – je nastal, kot lahko preberemo na zavihku platnic, »bolj iz umetniškega dojetja kakor iz miselne refleksije slovenske usode«.

Kompozicijsko je roman sestavljen iz treh tematskih pasov. Prvi pas se sooča s problemom krščanskega samohodstva v marksistični revoluciji. V drugem pasu je prikazana absurdnost policijskega sistema pri zasledovanju brezmočnega, a neuklonjivega kulturnika. Iz tretjega, pretežno liričnega pasu pa se dviga klic po zavesti lastne identitete in po vrnitvi k lastnim narodnim koreninam. Nosilec prvega pripovednega sklopa je arhitekt in pisatelj Ando Krilnik, čigar podoba je s svojo usodo navdihnil znan slovenski model, čeprav nikakor ni kopija ne njega ne njegove družine.

Nosilec dejanja drugega sklopa je zakonski par Rasto in Norma Biler, ki je angažiran v režimski obveščevalni službi. Toda par se tako značajsko kot idejno čedalje bolj razhaja do dokončnega preloma, ko Norma po dolgi krizi ubere pot v novo smer. Tretji pripovedni pas (v celoti podan v kurzivnem tisku) sestavlja vložna lirsko-epska zgodba Čelovnik, ki jo ob ljubeči asistenci žene Zalke piše Krilnik, da bi ubežal moriji časa. Gre za pripoved o kultiviranem Štajercu, zaljubljenem v Vergilija, ki spozna tedanje Evropo od Italije do Francije, potem pa se vrne v vas Lepo (Krilkov rojstni kraj), da prevzame službo kronista na novo ustanovljene župnije. Roman se dogaja v osemdesetih letih 20. stoletja, zgodba Čelovnika (Čelovnik je hrib med Loko in Razborjem pod Lisco, kjer pisatelj preživi veliko svojega ustvarjalnega časa) pa je postavljena v prvo polovico katedralskega in križarskega 13. stoletja.

Pred nami je torej še ena pisateljeva mojstrovina. **D**

